

Сабақтың тақырыбы:

Электронды пошта байланысы.

Аударма сөздіктер

Электронды пошта (ағылш. Email, e-mail яғни electronic mail) – технология және оның қайта сілтеу бойынша ұсынылған қызметтері және компьютерлік желінің үлестірілуі бойынша алынған электрондық хабарламалар (соның ішінде ғаламдық). Хабарлама жіберудің басқа жүйелерден айырмашылығы (мысалы, әбсәтте келетін хабарламалар қызметі) болып, кейінге қалдырылған жеткізулер мүмкіндігі және дамыған жүйемен тәуелсіз пошталық сервер арасындағы қарым-қатынастар табылады.

Аталуы

Егер Еуропада, Америкада және басқа аймақтарда «e-mail» жазылуы іс жүзінде бірнұсқалы болса, ал орыс тілінде недәуір нұсқалық қатысады. email кирилликалық мәтіндерінде неғұрлым жиі қолданылады, яғни латынша жазылуы транслитерациясыз (басқа формдардың визуалды түйсіктері жаманырақ). Бірақ басқа жазуларды да кездестіруге болады.

- Электронды пошта
- Имейл, мейл
- Е-мейл, емейл, емайл
- Мыло (ағылш. жай сөйлегенде)
- Пошта (электронды поштаньң қысқартылуы)

Сөздікте дұрыс жазылуы әлі бекітілген жоқ. Грамота.ру анықтамалық бюросында Е.Ваулина «мой компьютер» сөздігінде е-майл және е-мэйл деп жазылу ұсынылған, бірақ мұндай жазылу әдеби нормаға сәйкес келмейді делінген, сонымен қатар, басқа жауапта - e-mail жазылуы ұсынылған.

Электронды поштаның пайда болуын 1965ж жатқызуа болады. Осы жылы Массачусетк – технологиялық институтының (MIT) қызметкерлері Ноэль Моррис және То Ван Влек, CTSS (Compatible time-sharing system) операциялық жүйесіне арналған MAIL бағдарламасын жазды. Ал бұл бағдарлама IBM 7090/7094 компьютерінде орнатылды.

Том ван Влек

Ноэль Моррис

Электрондық почтаның қарапайым почта қызметінен айырмашылығы:

- 1) Электрондық почта арқылы тасымалданатын мәліметтердің жылдамдығы минут пен сағат бойынша өлшенеді;
- 2) Кез–келген құжаттың хабарын немесе мәтінін біруақытта бірнеше адресатқа жіберуге болады;
- 3) Келген мәліметтерді қолданушы оқығанға дейін сақтауға болады;
- 4) Мәліметтерді жөнелту тәулік бойы немесе алдын–ала белгіленген уақыт бойынша іске асады;
- 5) Электрондық почта бойынша қабылданған мәліметтерді дискте сақтауға, оны өңдеуге және қажет мөлшерде принтерден басып шығаруға болады.

VI. « Ақпараттық диктант »

- 1). Келіп түскен хабарлар серверіндеп атайды. 2). Шығарылған хабар қызметі хаттамасына негізделген.
- 3). Келіп түсетін хабар қызметі хаттамасымен жүргезіледі. 4). Электрондық поштадағы хабар бөліктен тұрады.
- 5). Пошталық серверлер клиенттен алынған хабарды адресаттыңжөнелтеді.
- 6). Электрондық поштаменфайлдарды жібере аламыз.

Сөздік

1. жеке тілдің сөздік құрамының, әлеуметтік топ диалектісінің, жазушы шығармаларының лексикалық жиынтығы;
2. тілдегі сөздерді, сөз тіркестерін, идиомдарды әліпби негізінде я тақырыптық тұрғыдан жүйеге түсіріп, олардың мағынасын ашатын, аудармасын түсіндіретін анықтамалық құралмасы; сөздік кітап болып, басылып шығуы да, қолжазба ретінде көшіріліп, тарауы да мүмкін. Алайда **компьютер** мен **интернеттің** пайда болуымен электронды сөздіктердің басымдылығы айқын болып келеді.

Сөздік тарихы

— Алғашқы сөздік өзге тілдер сөздерін түсіндіру мақсатында ерте заманда жасалды. Грекияда б.з.б. 5 ғасырда, Үндістанда б.з. 12 ғасырда (“**Хемачандра**”), **Ресейде** 13 ғасырдан бастап сөздіктер құрастырылды. Түркі халықтарының алғашқы сөздікі 11 ғасырда жазылған **Махмұт Қашқаридың** “**Диуани лұғат-ит-түрк**” еңбегі саналады. Кейінірек екі тілді немесе көп тілді сөздіктер жасалды. Мысалы, араб-парсы, түрік-моңғол сөздерін салыстыру тұрғысынан **Замахшаридың** “**Мұқаддимат әл-адаб**” сөздігі (12 ғасыр), **Әбу Хайяның** “**Китаб әл-идрак Ли-Лисан әл-атрак**” атты қыпшақ тілінің грамматикасы мен сөздерінің жинағы (14 ғасыр), **Жамал әд-диннің** араб-қыпшақ сөздігі ретінде құрастырылған “**Бұғат әл-мұштақ**” (15 ғасыр) еңбектері. **Қазақ тілінің** сөздіктері 1860 жылдардан бастап жарық көре бастады. Сөздіктің әлеуметтік қызметінің маңызы ерекше: дереккөзі ретінде жылдам ақпарат алуға болады; сөздердің мағынасы мен дұрыс қолданылуы туралы нормативтік бағыт береді, т.б. Сөздік жасаудың әдісін, теориясы мен тәжірибесін, технологиясын лексикография саласы зерттейді.

- **Аударма** – бұл қызмет, бір тілден мәтіндегі мазмұнды басқа тілдің құралдары арқылы аудару және де мұндай қызметтің нәтижесі болып табылады. Оның теориялық ұғынуымен және ықшамдалуы тәртібі арқылы, (**translation studies** ағылшынша) аударма туралы Ғылыммен және өзіне бірнеше бағыттарды қосатын, солардың ішінен теория аудармасы ерекшеленетін, аудармалық таңдау және аударма пәні әдістерін қамтиды.

Аударманы негізінен төмендегідей екі үлкен түрге бөлуге болады:

1) Ауызша аударма. Сөйлеген сөздер, баяндамалар ілеспе түрде ауызша аударылады, шетелдерден келген ресми өкілдер мен қонақтардың пікір алысуына аудармашылар көмектеседі;

2) Жазбаша аударма. Барлық хат-хабар, ресми құжаттар, ғылыми және көркем шығармалар жазбаша аударылады. Түпнұсқаның түрі мен мәніне қарай аударманың да қолданылатын әр алуан амал-тәсілдері бар. Мысалы, ресми құжаттарды аударғанда, түпнұсқаны қаз-қалпында бұлжытпай толық жеткізу көзделсе, ғылыми және техникалық шығармаларды аударғанда, белгілі салалардың терминологиялық ұғымдарын дұрыс беру көзделеді.

The background of the slide features a light beige color with faint, cursive text in a darker shade. Overlaid on this are several stylized roses in shades of pink and red, some with dark outlines. The roses are scattered across the page, with a larger one in the bottom right corner and several smaller ones on the left and bottom edges. The overall aesthetic is soft and decorative.

Аударма ежелден келе жатқан адамның іс-әрекеті. Адамзаттың дамуы (нақты айтқанда, білім, ғылым, техниканың дамуы) ұлтаралық, мемлекетаралық қатынастардың (сауда, шаруашылық, құрылыс, ғылым салаларындағы қызметтестік) нығайып тереңдеуіне алып келеді. Соның нәтижесінде аударма пайда болып, халықтардың бір-бірімен тіл табысуына зор үлес қосып келеді. Адамның атқаратын іс-әрекеттері түрленіп, байыған сайын, аударма да түрленіп, дамып келеді. Қазіргі аударматануда аударма келесі топтарға бөлініп, жіктеледі. Орындалу амалына сөз болса, арнайы аударма ресми құжаттарды аудару, ғылыми мәтіндерді аудару, техникалық нұсқау, оқу құралдарын аударуды қамтиды. Публицистикалық шығармаларды аудару өзінің қарай аударма жазбаша немесе ауызша түрлеріне бөлінеді.

Жазбаша аударма арнайы және көркем аудармадан құрылады. Көркем аударманың нысаны көркем әдебиет, көркем коммуникативтік, стильдік ерекшеліктеріне байланысты көркем аудармаға жақынырақ келеді.

Сөзбе-сөз (калька) аударма – тілдік бірліктің сыртқы нысанын, ішкі мазмұнын нақпа-нақ, сол қалпында аудару дегенді білдіреді.

Калька амалы – сөзжасамның бір жолы, тілдің сөздік құрамын байытудың оңтайлы көзі деп есептелінеді. Ол қоғам дамуының, тілдер арасындағы өзара ықпалдастықтың бір көрінісі және бұл қоғамның саяси-әлеуметтік қай ағымымен жүрсе де тілдің даму процесінен, қолданымдық қызметінен шегеріліп, шетке шығарылмақ емес. Өйткені сөзбе-сөз аударудың ғылыми, оқу ағарту салаларының, қоғамдық саяси және ресми стильдер тармақтарының тілден тыс және ішкі тілдік айырым-сапаларын жеткізудің рөлі жоғары. Әңгіме мынада: айталық ресми құжаттардың күрделі түрлері де (мазмұндама, ереже, жарғы т.б.) қарапайым түрлері де (кеңсе ісқағаздары) сөзбе-сөз тәржімаланады. Тілдік құралдардың осылайша топтасуын қоғамдық-әлеуметтік фактор талап етеді. Ресми құжаттың екі тілдегі нұсқасы нысаны (формасы), құрылымы мен түзілімі жағынан дәлме-дәл болуға тиіс. Түпнұсқадағы кейбір сөзді ауыстыруға, түрлендіруге, я болмаса аударуға қиын соғатынды түсіріп тастауға, сөйлемдердің орнын ауыстыруға, нақты айтқанда, ресми материалдың тілін қазақы табиғи қалыпқа бейімдеуге болмайтындығының және лингвоэтикалық құзыреті бар аудармашының бұған саналы түрде бармайтындығының себебі осы: мәтіндердің құқықтық мәртебесінің бірдей екенін дәлелдеу болып табылады.

Ауызша аударма ілеспе немесе кезекті болуы мүмкін. Кезекті аударманың ерекшелігі сөйлеуші (түпнұсқаның авторы) мен аудармашының тығыз байланыста болуында. Тіпті сөйлеуші аудармашыға сөйлеу кезегін беріп, өзі үндемей тұрады. Екеуі тыңдаушылардың алдында бірге тұрып, біртұтас қызметкер сияқты көрінеді. Кезекті аударма ойдағыдай болу үшін әңгімелейтін тақырыпты алдын ала белгілеп, ең маңызды да күрделі пайымдаулармен аудармашыны таныстыру қажет. Ол белгіленген саладағы көкейкесті мәселелер туралы хабардар болып, қажетті лексиканы, терминдерді даярлап қояды.

Ал ілеспе аударма аударманың басқа түрлерінен едәуір кейін пайда болғаны анық, себебі ол техникалық құралдармен жабдықталуы керек. Аудармашы аударылатын сөйлемдерді құлаққап арқылы естіп, микрофон арқылы аудармасын айтып отырады. Сөйлеуші (түпнұсқаның авторы) аудармашының қызметінде шаруасы жоқ, ол үлгеріп жатыр ма, айтқан сөзін түсінбей, аударма алмай жатыр ма, ешбір хабары жоқ. Кезекті аудармашы сөйлеушіден түсінбеген жерлерін (мысалы, сандарды, мекемелердің атауларын т.б.) қайта сұрап анықтап алуы мүмкін болса, ілеспе аудармашының ондай мүмкіндігі болмайды.

The background features a light beige color with faint, cursive text in the upper portion. On the left side, there are several pink roses of varying sizes, some with dark outlines, and dark, swirling vine-like patterns. On the right side, there are larger, more prominent pink roses with dark outlines. The overall aesthetic is romantic and artistic.

Еркін (вольный) аударма дегеннің қағидасынан аудармашының түп нұсқаның мазмұнын өз бетінше әңгімелеп кетуі деген ұғым туындайды. Түпнұсқаны аудару тәсілдерінің қатарында аталып жүргенімен еркін аудармаға бой ұрып жүрген аудармашылар жоқтың қасы десе де болады. Еркін аударманы пайдаланған аудармашы түпнұсқаның мағынасы мен рухына қаныға отырып, оларды өз формасына түрлендіреді.

**СӨЗДІК
СЛОВАРЬ
30000
СӨЗ * СЛОВ**

**Издательство «Аруна» баспасы
Алматы 2002**

Қазақша – ағылшынша-орысша сөздік жоғарғы оқу орнында білім алушылар мен оқытушыларға, сондай-ақ ағылшын тілін өздігінен үйренушілерге арналған. Сөздікте жиі қолданылатын сөздер мен сөз тіркестері қамтылды.

Ахметова С.Г

Қазақша – ағылшынша-орысша сөздік. – Алматы:
«Мектеп» баспасы, 2009. – 256 бет.

Құрметті оқырмандар!

“Аруна” баспасы өздеріңізге арнап көркем суретті, полиграфиялық орындалу сапасы жоғары, мазмұнды кітаптар шығарумен айналысып келеді. Баспаның мақсаты – оқырмандарды Қазақстан халықтарының тарихы, мәдениеті, этнографиясымен, халық ауыз әдебиетінің үлгілерімен таныстыру, жас жеткіншектердің жан-жақты дамуына ықпал етіп, уақыттың талабына сай мемлекеттік тілді үйретуге өз үлесін қосу.

Қолдарыңыздағы сөздік орта мектеп оқушылары мен жоғарғы оқу орындарының студенттеріне арналған.

Уважаемые читатели!

Издательство “Аруна” выпускает содержательные, красочно иллюстрированные, высококачественные в полиграфическом исполнении книги.

Главная цель издательства – знакомить читателей с историей, этнографией и культурой народов Казахстана, развивать интеллект подрастающего поколения, вносить свой вклад в изучение государственного языка.

Настоящий словарь представляет собой неотъемлемый компонент учебно-методического комплекса по казахскому языку как для учащихся общеобразовательных школ, так и для студентов вузов и колледжей.

Издательство “Аруна” предлагает приобрести в следующих книгах:

машси, черта характера
кылыш — меч, сабля, шашка;
кылышын сүйрөтп [к. сүйрөтп] во-
лоча сабло

кылыштасу — фехтование
кымбат — дорогой, ценный, дра-
гоценный, дорого; кымбаттырак
дороже

кымбатты — дорогой, уважаемый
кымбатшылык — дороговизна
кымыз — кумыс (напиток из ко-
быльего молока)

кымыздык — щавель, щавелевый
кымыран — кумран (напиток из
верблюжьего молока)

кына — хна, лишай, лишайник

кынагул — бальзамин

кыжжыгул — ландыш

кыжжыла — болезненно, нехотя

кыжжылу — утруждаться, огор-
чаться

кыжжылдау — ныть, хныкать

кыжжылдак — нудный, нытик,
зануда

кыжжылсыз — безропотно

кыңсылау — визжать, скулить

кыпшабел — тонкая, изящная та-
лия

кыр I — степь; кырдын кыраны
степной сокол; кырдан асты пре-
одоле(и) возвышенность, бугор;
кыр баласы сын степей; кырдын
түлегі [к. түлөгі] выходец из степей,
степняк

кыр II — грань, ребро, бок; кыр
мүрүн [к. мүрүн] прямой нос

кыр III: кыр соңынан қалмау
привязаться; ходить по пятам

кырагы — 1) бдительный;

2) дальновидный, прозорливый;

3) зоркий; 4) догадливый; кырагы

көзкарас настороженный взгляд

кыран — 1) беркут; 2) орел;

3) сокол; 4) ловкий, хваткий;

кыран күлкүге батыратын [к. күлкүге

б.] доводящий до смеха

кырат — возвышенность, холм,
плоскогорье

кырау — иней, изморозь

кыргауыл — фазан
кыргы — кобчик, истреб-перепе-
льтник

Кыргызстан — Кыргызстан; кыр-
гыз еліде у киргизоп

кыркүйөк — сентябрь

кырка — пригорок, возвышен-
ность, хребет

кырку — резать, стрижка, стричь,
подстричь; кырка шалды поставил

подножку

кыркылган — стриженный, рас-
пиленный, срезанный

кырлы — 1) холмистый; 2) угло-
ватый; 3) граненый

кырнау — 1) выточка; 2) делать

гладким, полировать; 3) соскабли-
вать; 4) шлифовать

кырнаушы — 1) токарь; 2) шли-
фовщик; 3) гравер; 4) резец

кырысуу — упрямиться

кырысканда — как назло

кыргыс — 1) почва, поверхность

земли; 2) кожура; 3) морщины,
складки

кыру — 1) скоблить, соскабли-
вать; 2) брить; 3) уничтожать, ис-
треблять

кыруар — много, множество,
масса, многочисленный

кырык — сорок

кырыккаяк — сороконожка

кырыкбуын — гусеница

кырыккабат — капуста

кырыккүлак — папоротник

кырыну — бриться

кырындап — боком

кыска — короткий, краткий, ко-
ротко

кыс — зима; кыс катты суровая

зима

кысы-жазы и зимой, и летом

кыскы — зимний; кыскы шөп

зимний корм; кыскы сүр зимние

копчености; кыскы үйкүдан

[к. үйкүдан] от зимней спячки

кыскаруу — укорачиваться, стано-
виться коротким, сокращаться

кыскартуу — укорачивать, сокра-

Үй тапсырмасы:

- 1. Лексикалық, грамматикалық тақырыптарға конспект жазу.
- 2. Ақпараттық диктант
- 3. Тақырыпқа байланысты сөздермен сөздік құрастыру.
- 4. Электронды пошта байланысы тақырыбына сұхбат (диалог) құру.